

मन्न की बात

भाग 5

MANN KI BAAT

VOL.5

Authors

Sarda Mohan and Tanushree Banerji

Illustrations and Cover Art

Dilip Kadam

Assistant Artist

Ravindra Mokate

Production

Amar Chitra Katha

Published by

Amar Chitra Katha Pvt. Ltd

GUJARATI

ISBN – 978-81-19596-86-7

Amar Chitra Katha Pvt. Ltd, August 2023

© Ministry of Culture, Govt of India, August 2023

All rights reserved. This book is sold subject to the condition that the publication may not be reproduced, stored in a retrieval system (including but not limited to computers, disks, external drives, electronic or digital devices, e-readers, websites), or transmitted in any form or by any means (including but not limited to cyclostyling, photocopying, docutech or other reprographic reproductions, mechanical, recording, electronic, digital versions) without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

You can now get ACK stories as part of your classroom with **ACK Learn**,
a unique learning platform that brings these stories to your school with a range of workshops.
Find out more at www.acklearn.com or write to us at acklearn@ack-media.com.

પ્રિય બાળકો,

આ પણાં દેશ અને આ ગ્રહનું ભાવિ અમારા નાના બાળકોના હાથમાં છે. આપણે વિશ્વમાં સૌથી સુખી અને સૌથી સમૃદ્ધ રાષ્ટ્રનું સ્થાન મેળવીશું કે નહીં તે તમારા પર નિર્ભર છે.

અમે અમારા શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો કર્યા, અમારી પહેલાંની પેઢીએ તેમના શ્રેષ્ઠતમ પ્રયાસો કર્યા. અમે ભૂલો પણ કરી. તમારે અમારા પ્રયાસો અને અમારી ભૂલોમાંથી શીખવું પડશે અને ભારત માટે યોગ્ય રાહ કંડારવી પડશે. તેથી જ તો હું આપણા યુવાન લોકોની જાણ કરાવવા માંગુ છું જેમણે જીવનને સુધારવા માટે, સંસ્કૃતિનો વારસો સાચવવા, જે ગુમાવ્યું હતું તેને પાછું મેળવવા અને આશાવાદી અભિગમ લાવવા માટે ઘણું બધું કર્યું છે.

આપણી ‘મન કી બાત’ કોમિકની પાંચમી આવૃત્તિમાં, તમે સાગર મૂલે વિશે વાંચશો જેણે લગભગ લુપ્ત થતી કોંકણની કલા શૈલી ‘કાવી’ને નવજીવન આપ્યું.

તમે પૂર્ણા માલવથના સંઘર્ષ અને વિજય વિશે જાણશો કારણ કે તેણી 13 વર્ષની ઉંમરે માઉન્ટ એવરેસ્ટનું શિખર સર કરનારી વિશ્વની સૌથી નાની ઉંમરની છોકરી બની.

તમે પાતાયત સાહુ વિશે જાણશો જેણે છ વર્ષની ઉંમરથી તેના દાદાજીનું અનુસરણ કરીને તમામ ઔષધીય જડી-બુટીઓ અને સારવાર વિશે તેમની પાસેથી શીખ્યું.

ઉત્સુક બનો, શીખવામાં રુચિ રાખો અને પડકારોનો સામનો કરવામાં પાછા ન પડો.

અનુક્રમણિકા

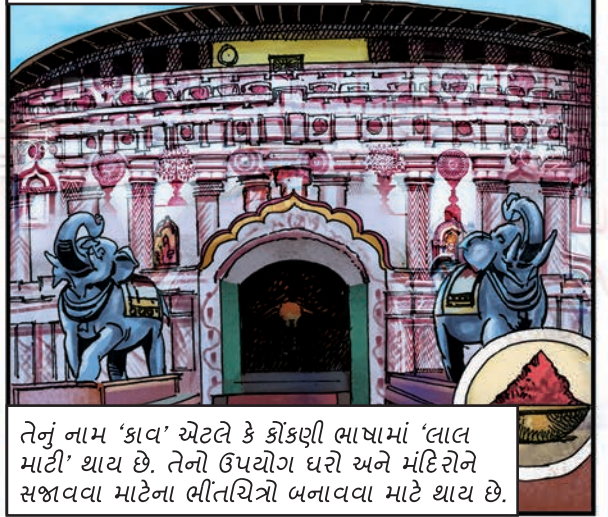
1	સાગર નાઇક મૂલે	3
2	પાતાયત સાહુ	6
3	ચંદ્ર કિશોર પાટીલ	9
4	જતિન લલિત સિંઘ	11
5	રોહન કાલે	14
6	શ્યામ સિંઘ અને કુંવર સિંઘ	17
7	ગૌતમ દાસ	20
8	અરુણ કિષ્નમૂર્તિ	22
9	પૂર્ણા માલવથ	25
10	વિક્રમજીત ચક્રમા	28
11	મનોજ બેંજવાલ	30

સાગર નાઇક મૂલે

તે કલાનો વર્ગ હતો અને દરેક જણ સર્જનાત્મક બનવામાં વ્યસ્ત હતું -

કાવી એ કોંકણ* પ્રદેશની કલા છે.

જો કે કાવી એ કળા લગભગ ભૂલાઈ ગઈ છે, એક વ્યક્તિ છે જે તેને પુનર્જીવિત કરવા માટે કામ કરી રહી છે...

*ગોવાના પશ્ચિમી દરિયા કિનારાની પાસેનો વિસ્તાર, કર્ણાટક અને મહારાષ્ટ્ર

હૈદરાબાદની કોલેજમાં ફાઇન આર્ટ્સનો અભ્યાસ કરતી વખતે -

અનુસ્નાતકના અભ્યાસ પછી, સાગરે કાવી વિશે સંશોધન શરૂ કર્યું.

તેને સમજાયું કે કાવીનું કાગળ કે કેનવાસ પર ફરી સર્જન કરવાની જરૂર છે જેથી વધુ લોકો તેને જોઈ શકે.

2020માં, નવરાત્રિના તહેવારની થોડાં જ પહેલાં -

સાગરે કાગળ પર કાવી આઈ બનાવવાનું શરૂ કર્યું. જેનો વિષય હતો ગોવાની કુલદેવી*.

તેણે પોતાની કલાને સોશિયલ મીડિયા પર પોસ્ટ કરી ત્યારે તેની ખૂબ પ્રશંસા થઈ.

ત્યારથી, સાગરે ઘણી બધી કાવી પેઇન્ટિસ બનાવી છે.

2023માં, ભારત G20સમિટ* માટેનો યજમાન દેશ બન્યો. આના માનમાં, સાગરે મિરામાર બીચ, ગોવા ખાતે કલાનું સુંદર પ્રદર્શન તૈયાર કર્યું.

આ સમિટ માટે આઈ તૈયાર કરવી એ કેટલું મોટું સન્માન કહેવાય! આ હજી અડધું જ થયું છે, તે હજી વધુ મોટું બનવાનું છે.

આ એક કાવી પેટર્ન હતી જેને 'ફ્લોવર ઓફ લાઇફ' કહેવાય છે.

મારું કામ એક પ્રાચીન કલા શૈલી પર આધારિત છે, પરંતુ હું તેની સાથે પ્રયોગ કરવામાં આનંદ લઉં છું. મારો ધ્યેય ફક્ત કાવી કલા શૈલીને પુનર્જીવિત કરવાનો નથી પરંતુ તેનો આધુનિક રીતે પ્રચાર કરવાનો છે.

આ પેટર્નને પૂર્ણ કરવામાં તેને 48 કલાકનો સમય લાગ્યો.

મન કી બાત પર ઉલ્લેખ થયા પછી, સાગરને રાષ્ટ્રીય સ્તરે પ્રસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થઈ.

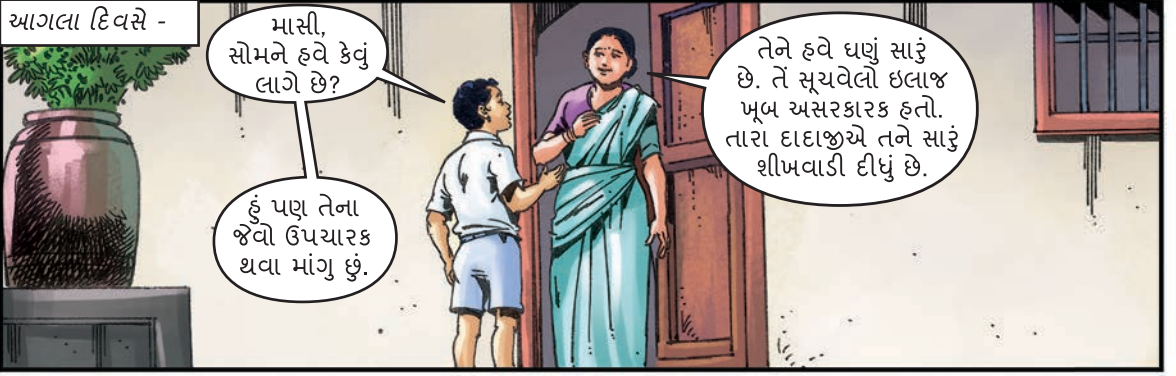

મને ખૂબ ખુશી છે કે મારા પ્રયાસોને લીધે પ્રાદેશિક કલાને માન્યતા મળી. હું તેના માટે કામ કરવાનું ચાલુ રાખીશ.

પાતાયત સાહુ

આગલા દિવસે -

માસી,
સોમને હવે કેવું
લાગે છે?

હું પણ તેના
જેવો ઉપચારક
થવા માંગુ છું.

તેને હવે ઘણું સારું
છે. તેં સૂચવેલો છલાજ
ખૂબ અસરકારક હતો.
તારા દાદાજીએ તને સારું
શીખવાડી દીધું છે.

જેમ-જેમ તે મોટો થતો ગયો, પાતાયત તેનો મોટા ભાગનો સમય આયુર્વેદ અને પરંપરાગત ઉપચાર પરના પુસ્તકો વાંચવામાં વિતાવવા લાગ્યો. એક દિવસ -

તને તારા મિત્રોની
જેમ કોઈ નોકરી કેમ નથી
મળતી? હું હંમેશાં તને કંઈક
વાંચતા અથવા ભાગકામ
કરતાં જ જોઉં છું.

આ છોડવાઓ મારા
માટે ખૂબ જ અગત્યના છે,
માં. હું એક ખેડૂત છું અને એક
ઉપચારક પણ છું. હું ઉપચાર
કરી શકે તેવા વધુ છોડવાઓ
શોધી રહ્યો છું.

થોડા દિવસ પછી -

માં, હું કાલાહાંડી
વૈદ્ય સંઘથી જોડાયો છું.
ઔષધીય વનસ્પતિઓની શોધ
માટે અમારો બાલાંગીર અને
રાયગઢના જંગલોમાં મુસાફરી
કરવા જવાનો પ્લાન છે.

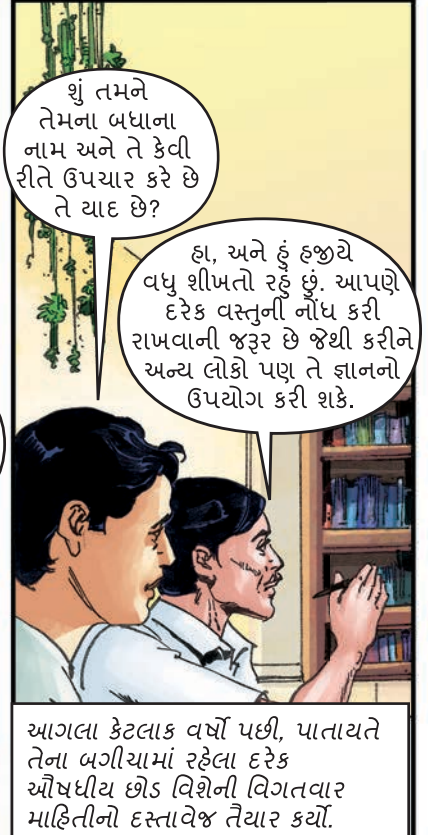
પાતાયતે વિવિધ પ્રદેશોમાંથી
ત્યાંના મૂળ છોડવાઓ
એકત્રિત કરવા માટે ખૂબ દૂર
અને વ્યાપક સફર કર્યો.

આગલા ચાલીસ વર્ષોમાં પાતાયતનો
નાનો બગીચો 1.5 એકડાથી વધુ
વિસ્તારમાં 3,000થી વધુ વિવિધ છોડની
પ્રજાતિઓ સાથે વિસ્તર્યો છે. તેનો
પોતાનો પરિવાર પણ વૃદ્ધિ પામ્યો છે.

બાપા, શું તમે
આપણાં બગીચામાં
રહેલા છોડવાઓનું ચિત્ર
દોરી રહ્યાં છો?

હા, સુશાંત, દરેક
છોડનો એક ગુણ હોય છે.
હું તેના ઉપયોગોને યાદ
રાખવા માટે તેમનું સ્કેચ
બનાવી રહ્યો છું.

શું તમને
તેમના બધાના
નામ અને તે કેવી
રીતે ઉપચાર કરે છે
તે યાદ છે?

હા, અને હું હજીયે
વધુ શીખતો રહું છું. આપણે
દરેક વસ્તુની નોંધ કરી
રાખવાની જરૂર છે જેથી કરીને
અન્ય લોકો પણ તે જ્ઞાનનો
ઉપયોગ કરી શકે.

આગલા કેટલાક વર્ષો પછી, પાતાયતે
તેના બગીચામાં રહેલા દરેક
ઔષધીય છોડ વિશેની વિગતવાર
માહિતીનો દસ્તાવેજ તૈયાર કર્યો.

પાતાયતે દિવસ દરમિયાન એક ખેડૂત તરીકે કામ કરવાનું અને રાતે એક વૈદ તરીકે કામ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું. એક સાંજે -

ગોપાલ, તું પગપાળા કેમ ચાલી રહ્યો છે? તારી ઓટો રિક્ષા ક્યાં છે?

મારી પીઠ ખૂબ દુઃખે છે, સુશાંત. હવે હું મારી ઓટો રિક્ષા ચલાવી શકતો નથી.

ચાલ, મારા પપ્પા તારા પીઠના દુઃખાવાનો ઇલાજ કરી આપશે.

પણ મને તેમની ફી પરવડશે નહીં.

મારા પપ્પા મફતમાં ઇલાજ કરે છે.

એક અઠવાડિયા પછી -

સાહુ જી, તમારી અશ્વગંધા* અને સૂંઠ પાવડર મને મારા પીઠના દુઃખાવાથી રાહત મેળવવામાં ખૂબ મદદ કરી. હું ફરીથી મારી ઓટો રિક્ષા ચલાવી શકું છું.

મને તે સાંભળીને ખુશી થઈ.

2021માં, પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ તેમના રેડિયો પ્રોગ્રામ, મન કી બાતમાં પાતાયત સાહુની પ્રશંસા કરી.

65 વર્ષની ઉંમરના પાતાયત સાહુજીનું પરંપરાગત ઉપચારનું કામ ખેતી અને હેલ્થકેર વચ્ચેના જોડાણનું એક પેરક ઉદાહરણ છે.

પાતાયત સાહુને, ઔષધીય વનસ્પતિઓના સંરક્ષણ પ્રત્યેના તેમના સહયોગ બદલ, 2023માં પદ્મશ્રીની ઉપાધિ મળી.

ચંદ્ર કિશોર પાટીલ

રિસેસનો સમય હતો અને બાળકો કાગળના પ્લેન બનાવીને રમવામાં મશગુલ હતા.

તે પછી તરત જ, ઘંટડી વાગી અને વિદ્યાર્થીઓ વર્ગ તરફ પાછા દોડ્યા.

અરેરે! આપણે એરોપ્લેન લેવાનું ભૂલી ગયા. સર, શું અમને રમતના મેદાન સુધી પાછા જઈને કચરો સાફ કરવા માટે પાંચ મિનિટ રજા આપશો?

હા, જરૂર, પણ મારી સ્ટોરી પછી. સફાઈ ચેમ્પિયન, ચંદ્ર કિશોર પાટીલ કે જેણે નંદિની નદીના પ્રદૂષણને અટકાવવા માટે પાંચ વર્ષ સુધી કામ કર્યું.

2015ના વર્ષની વાત છે, તે દિવસ સંક્રાંતિનો હતો. ચંદ્ર કિશોર પાટીલ નાશિકની નંદિની નદી પર બનેલા પૂલ પર વોક કરી રહ્યાં હતાં, ત્યારે-

સર, શું તમે આ પક્ષીને જરા પકડશો, હું તેના પગમાં અટવાયેલા માંજા**ને કાપી લઉં?

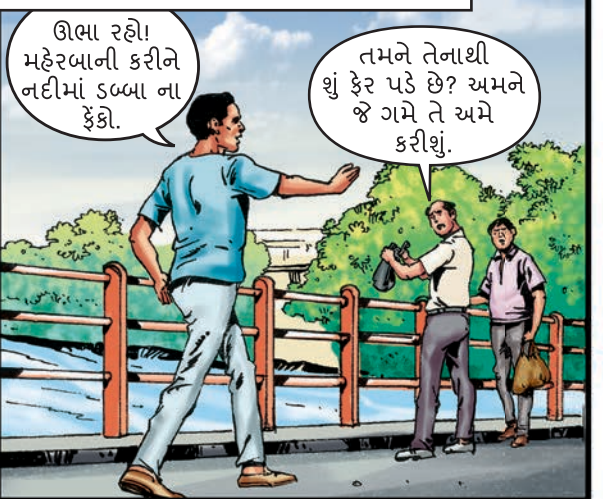
ચોક્કસ.

તમારી મદદ બદલ આભાર. હું ઇચ્છું છું કે વધુ લોકો આ વાતની કાળજી લે કે કેવી રીતે માંજો પક્ષીઓ પર અસર કરે છે. મેં આ મહિના દરમિયાન ટ્રાફિક સિગ્નલો પર આ સમસ્યા વિશે જાગરૂકતા ફેલાવવાનો પ્રયાસ કર્યો.

શું હું તેમાં જોડાઈ શકું? મને મદદ કરવી ગમશે.

એક દિવસ, ચંદ્ર કિશોર પૂલ પરથી પસાર થતા લોકો સાથે વાત કરી રહ્યાં હતાં, તેમણે જોયું કે લોકો નદીમાં કચરો નાખી રહ્યાં છે. એક સાંજે -

ભિભા રહો! મહેરબાની કરીને નદીમાં ડબ્બા ના ફેંકો.

તમને તેનાથી શું ફેર પડે છે? અમને જે ગમે તે અમે કરીશું.

*ગોદાવરી નદીની એક ઉપનદી
**એક હિંદુ તહેવાર

**કાંચના પાવડરનું આવરણ ચઢાવેલી એક દોરી જેનો ઉપયોગ પતંગ ઉડાડવા માટે થાય છે.

આ બનાવે ચંદ્ર કિશોરને ઊંડે સુધી અસ્વસ્થ કરી નાખ્યા. બીજા દિવસે વહેલી સવારે જ તે એક વ્હિસલ સાથે સજ્જ થઈને પૂલ પર વોક કરવા લાગ્યા -

થોભો! નદીમાં કચરો ના ફેંકો. તેનાથી નદી પ્રદૂષિત થઈ રહી છે.

આ સાવ જરાક કચરો છે.

બસ આ જ રીતે દરેક નાનો-નાનો કચરો ભેગો થાય છે. જો તમને મારી વાત પર વિશ્વાસ ન હોય, તો આ નદીના પાણીથી ભરેલી બોટલ જુઓ અને મને કહો કે શું તમે તેમાંથી એક ઘુંટડો પાણી પીશો.

અરે ના રે ના, અમે નહીં પીએ! અમે તમારો મુદ્દો સમજી ગયા. માફ કરશો!

ચંદ્ર કિશોરે દરરોજ પૂલ પર જઈને ઊભા રહેવાનું શરૂ કર્યું, સવારથી લઈને રાત સુધી, અને લોકોને નદીને પ્રદૂષિત કરવાથી અટકાવવા લાગ્યાં.

એક વર્ષ પછી-

ભૈયા*, તમે શું કરી રહ્યાં છો?

હું નદી ફરતે લીલી ફેન્સિંગ બનાવવા માટે નદીકાંઠે દેશી વૃક્ષો વાવી રહ્યો છું.

અમે તમારી મદદ કરીશું.

દશેરા~ દરમિયાન, ચંદ્ર કિશોરની સામે નવા પડકારો આવ્યા.

આ થેલામાં મારા ઘરની પૂજાના ફૂલો છે. હું તેને કચરાના ડબ્બામાં ફેંકી શકતો નથી. મારે તેને પાણીમાં જ પ્રવાહિત કરવા પડશે.

હું સમજું છું પણ આપણે આપણી નદીઓને સાફ રાખવી પડશે. શું તમે તેના બદલે તે થેલાને મારી પાસે છોડી દેશો?

ચંદ્ર કિશોરે તે ફૂલોથી ભરેલી પ્લાસ્ટિકની થેલીઓને ભેગી કરી અને તે પછી તેમના સુરક્ષિત નિકાલ માટે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન સાથે સંકલન કર્યું.

માર્ચ 2022માં, જ્યારે પ્રધાનમંત્રી મોદીએ તેમના રેડિયો પ્રોગ્રામમાં તેના વખાણ કર્યા -

પ્રધાનમંત્રી મોદી તરફથી મળેલા સન્માન બદલ હું આભારી છું. ઘણાં લોકો મારી સાથે તોછડાઈથી વર્તે છે, પરંતુ હું તો પણ તેમને જ યોગ્ય છે તે કરવા માટે આગ્રહ કરું છું. હું ઇચ્છું છું કે આપણી ભાવિ પેઢી આ નદીની સુંદરતાનો આનંદ લે.

*હિંદીમાં ભાઈ

~હિંદુ ધર્મનો એક તહેવાર

જતિન લલિત સિંઘ

વર્ગમાં ખૂબ જ ઉત્સાહનું વાતાવરણ હતું.

લક્ષ્મી અને હું આગલા મહિનાની આંતરશાળા મીટમાં સામાન્ય જ્ઞાનની ક્વિઝમાં ભાગ લઈ રહ્યાં છીએ.

તે તો ખૂબ સારી વાત છે. તમે બંને તમારા જ્ઞાનને વધારવા માટે લાઇબ્રેરીમાંથી ખાતરીપૂર્વક ઘણાં બધા પુસ્તકો વાંચવામાં સમય વિતાવવાનું શરૂ કરો.

હા, આપણી લાઇબ્રેરીમાં વિવિધ વિષયો પરના ઘણાં બધા પુસ્તકો છે.

કમનસીબે, આપણાં દેશમાંના કેટલાક ભાગો પાસે ઘણાં બધા પુસ્તકોની એક્સેસ નથી. આજની આપણી સ્ટોરી એક એવી વ્યક્તિ વિશેની છે જેનું નામ છે જતિન લલિત સિંઘ, જેણે ઉત્તર પ્રદેશમાં એક કોમ્યુનિટી લાઇબ્રેરીની સ્થાપના કરી.

માર્ચ 2020માં, કોવિડ-19ને લીધે ભારતમાં લોકડાઉન ચાલુ હતું. જતિન લલિત સિંઘ પણ પોતાના ગામ હરદોઈ*માં ઘરે પાછા ફર્યા. તે 24 વર્ષની ઉંમરના હતા અને દિલ્હીમાં વકાલત કરી રહ્યાં હતા.

ભૈયા, શું તમે મને મારી એન્જિનિયરિંગની પ્રવેશ પરીક્ષા માટે જરૂરી પુસ્તકો મેળવવામાં મદદ કરશો? સાર્વજનિક લાઇબ્રેરી અને બુક સ્ટોર બંધ થઈ ગયા છે.

ચાલ, જોઉં હું શું કરી શકું છું.

એક અઠવાડિયા પછી, જતિને પોતાના મિત્ર પાસેથી કેટલાક પુસ્તકોની વ્યવસ્થા કરી દીધી.

આભાર, ભૈયા. હું આને મારા મિત્રો સાથે પણ શેર કરીશ.

આ મહામારી દરમિયાન પુસ્તકો વિના સંઘર્ષ કરનારા ઘણાં બધા યુવાનો હશે જ.

જતિને આનો કાયમી ઉકેલ શોધવાનું નક્કી કર્યું.

તેનું ધ્યાન મંદીરની નજીકના પ્રાંગણમાંની ખાલી જમીન પર ગયું અને તેણે અધિકારીઓનો સંપર્ક કર્યો.

શું હું આ જગ્યાનો ઉપયોગ કોમ્યુનિટી સેન્ટર બનાવવા માટે કરી શકું? તે ગૃહમાં એક લાઇબ્રેરી અને સ્ટડી સેન્ટર હશે.

આ સારો વિચાર છે. અમે તમને સપોર્ટ કરીશું.

સેન્ટર બંધાઈ રહ્યું હતું ત્યારે જતિન અને તેના મિત્રોએ પુસ્તકો એકત્રિત કરવાનું એક અભિયાન શરૂ કર્યું. થોડાંક અઠવાડિયા પછી -

આપણી પાસે હવે હિંદી અને અંગ્રેજી સાહિત્ય પર 100 કરતા વધારે પુસ્તકો છે, તેમ જ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટેના પુસ્તકો પણ છે.

દરેકે ઉત્તમ કાર્ય કર્યું છે! હવે આ વાતનો પ્રચાર કરવાનું ચાલુ રાખીએ.

નવેમ્બર 2020માં -

બાંસા કોમ્યુનિટી લાઇબ્રેરી અને રિસોર્સ સેન્ટર પર તમારું સ્વાગત છે. અહીં લાઇબ્રેરીનો ઉપયોગ કરવા માટે કોઈ ફી નથી અને પુસ્તકો પરત કરવામાં મોડું થવા પર કોઈ દંડ નથી.

આ તો સરસ છે!

સ્વયંસેવકોની એક ટીમ, લાઇબ્રેરીની મુલાકાત લેવા લોકોને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે આજુબાજુનાં વિસ્તારમાં ગઈ.

બાળકો અને યુવાનો સાથે, મહિલાઓએ પણ લાઇબ્રેરીની મુલાકાત લેવાનું શરૂ કર્યું.

મેં મારા શાળાના દિવસો પછી કોઈ પુસ્તક વાંચ્યું નથી. અહીં ઘણાં બધા પુસ્તકો છે.

આપણે સાથે મળીને વાંચવા માટે કોઈકવાર અહીં મળી પણ શકીએ છીએ.

માર્ચ 2021માં મહામારીની બીજી લહેરમાં, જતિને 'રૂરલ કોવિડ રિલીફ વર્ક' નામની ઝુંબેશ ચાલુ કરી.

અમે આજે અહીં તમારું તાપમાન અને ઓક્સિજન સ્તરનું રીડિંગ તપાસવા આવ્યાં છીએ. તમે કેમ છો?

મારા પતિની નોકરી છૂટી ગઈ. અમને કરિયાણું અને દવા લાવવામાં પણ તકલીફ થઈ રહી છે.

ચિંતા કરશો નહીં, તમે એકલા નથી, આખો સમુદાય તમારી સાથે મદદ માટે છે. અમે તમને રાશન કિટ આપીશું અને તમારા સ્વાસ્થ્ય સંબંધી ખર્ચાઓ હેન્ડલ કરવામાં પણ મદદ કરીશું.

હું તમારી આભારી છું!

જતિન અને તેની ટીમે ફંડ ભેગું કર્યું અને બાંસા અને તેની આસપાસના ગામના 11,000થી વધુ લોકો સુધી મદદ પહોંચાડી. તેમણે ગામવાસીઓને કોવિડ રસી મેળવવામાં પણ મદદ કરી.

ઘણાં મહિના પછી, જ્યારે સામાન્ય સ્થિતિ પાછી આવી -

મહામારી દરમિયાનના તમારા તમામ પ્રયાસો માટે તમારો આભાર. હવે, આપણે બાંસાથી આગળ વધીને વાંચન પ્રેમને ફેલાવવાની રીતો શોધવી જોઈએ.

ચાલો, આપણે બાળકોમાં વાંચન પ્રત્યેની રુચિ જાગૃત કરવા માટે શાળાઓમાં વાંચન વર્કશોપનું આયોજન કરીએ.

જતિન અને તેની ટીમે સમગ્ર હરદોઈ જીલ્લામાં યાત્રા કરીને, સ્થાનિક શાળાઓમાં વર્કશોપ આયોજિત કરી.

જતિનભૈયા, તમે અમને વાંચવા આપેલા પુસ્તકો શાનદાર હતા. શું અમે લાઇબ્રેરીમાંથી વધુ પુસ્તકો લઈ શકીએ?

આપણે એક બુક ક્લબ ચાલુ કરીએ તો કેવું રહેશે, તેનાથી આપણે દર અઠવાડિયે આપણા મનપસંદ પુસ્તકો વિશે વાત કરવા માટે મળી શકીશું?

બિલકુલ! અમે તમારી મદદ કરીશું.

2022 સુધી, જતિન અને તેની ટીમ 36 ગામના લોકોને વાંચન સામગ્રી પ્રદાન કરવા સક્ષમ બની ગઈ હતી. કોમ્યુનિટી લાઇબ્રેરી હાલમાં 3,000 થી વધુ પુસ્તકોનું હાઉસ છે.

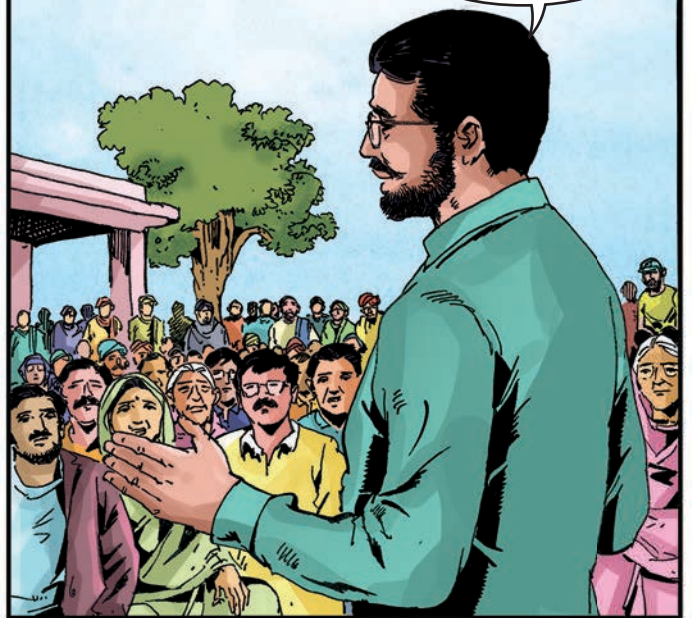
જતિનના પ્રયાસોની પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ, તેમના પ્રોગ્રામ, મન કી બાતમાં પ્રશંસા કરી.

શિક્ષણના ક્ષેત્રે પ્રજ્વલિત કરેલો એક નાનો દીવો પણ આખા સમાજને પ્રકાશિત કરી શકે છે. બાંસા ગામના જતિન લલિત સિંઘજી શિક્ષણની જ્યોત સળગતી રાખવામાં વ્યસ્ત છે.

પ્રશંસાથી વધુ નમ્ર બનીને, જતિન પોતાના પ્રયાસોને સમુદાયના કલ્યાણ માટે બમણાં કરવા માંગે છે.

મારું સપનું છે કે હું બાંસાને એક આધુનિક ગામમાં ફેરવું, કે જ્યાં આપણે જાહેર સ્વાસ્થ્ય અને સ્વચ્છતાને પ્રાધાન્યતા આપીએ.

રોહન કાલે

નાયર સર અને વિદ્યાર્થીઓ શાળાના પ્રવાસે મેહરૌલી આર્કિઓલોજીકલ પાર્ક ગયા છે.

કબ્રસ્તાનો અને ખંડેરો જોવા માટે આપણે કલાકોથી ચાલી રહ્યાં છીએ. હું થાકી ગયો છું.

અરે, આ શું છે?

આ રાજાઓ કી બાવડી છે, એક પ્રસિદ્ધ સ્ટેપવેલ* જે દીલત ખાન દ્વારા બનાવવામાં આવી હતી. ચાલો આપણે અહીં થોડો વિરામ કરીએ ત્યાં સુધી હું તમને એક સ્ટોરી સંભળાવું છું કે કેવી રીતે રોહન કાલે નામની વ્યક્તિએ મહારાષ્ટ્રની સેંકડો વાવને પુનઃસ્થાપિત કરી.

2017નો સમય હતો અને રોહન કાલે, જે મુંબઈમાં માનવ સંસાધન પ્રોફેશનલ હતો, તે ઓફિસના કામથી ગુજરાત ગયો હતો.

માફ કરશો, શું તમે મને સપ્તાહાંતમાં અહીંના કેટલાક ઐતિહાસિક સ્થાનો સૂચવી શકશો?

અહીં ઘણી ઐતિહાસિક ધરોહરો છે - કિલ્લાઓ અને વાવો છે જે વાસ્તુની દૃષ્ટિએ પણ મનોહર છે.

રોહનનો પ્રથમ સ્ટોપ હતો રાણીની વાવ, એક પ્રાચીન વાવ.

અહીંની વાસ્તુકલા ખૂબ જ આકર્ષક છે, સર, શું તમે જાણો છો કે તે કેટલી જૂની છે?

તે અગિયારમી સદીમાં બાંધવામાં આવી હતી. વાવનું બાંધકામ ગરમી માટે પાણીનો સંગ્રહ કરી રાખવા માટે કરવામાં આવતું. ગુજરાતમાં આશરે 500થી વધારે વાવ છે.

રોહને વધુ વાવની મુલાકાત લીધી અને તેને મહારાષ્ટ્રની વાવ વિશે આશ્ચર્ય થવા લાગ્યું.

વિચાર એક મહાન અનોખા વિચારમાં બદલાઈ ગયો અને છેવટે 2020માં -

પોતાની પીઠ પર ખૂબ જ થોડી, જરૂરી ચીજવસ્તુઓ સાથે, રોહન પોતાની મોટરબાઇકથી એક દિશાથી બીજી દિશાનો પ્રવાસ કરીને, વાવની મુલાકાત લેવા લાગ્યો...

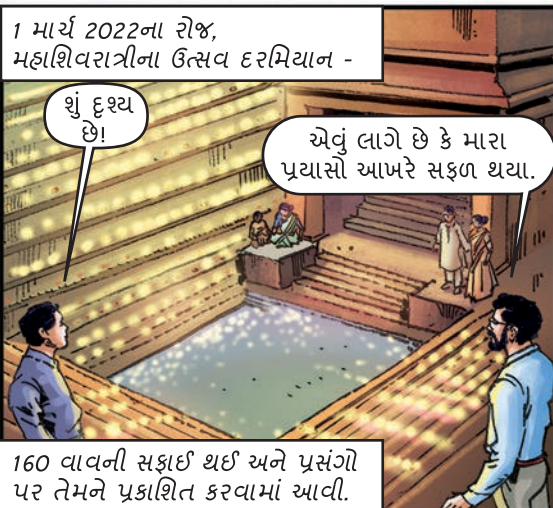
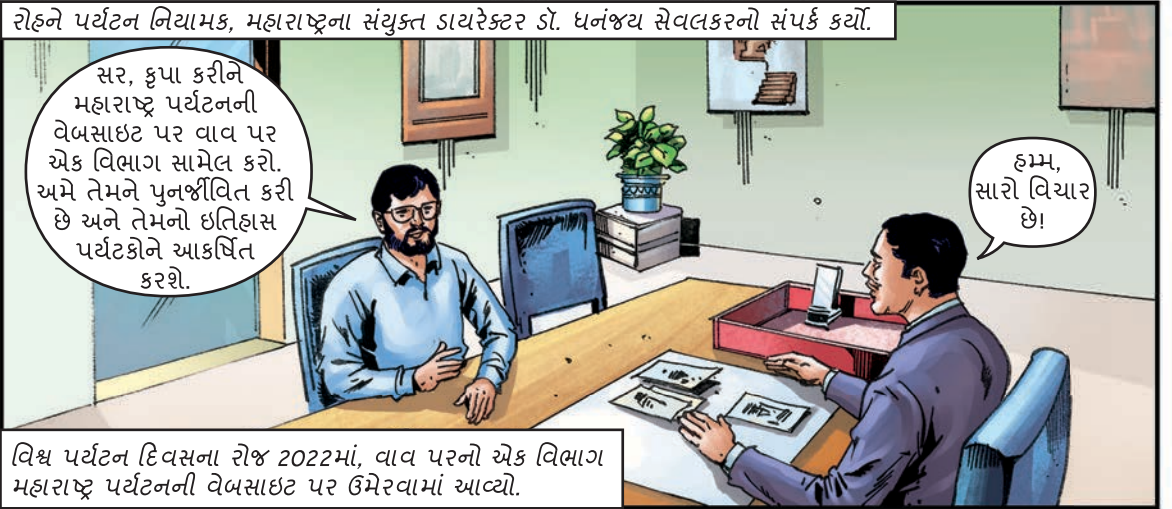
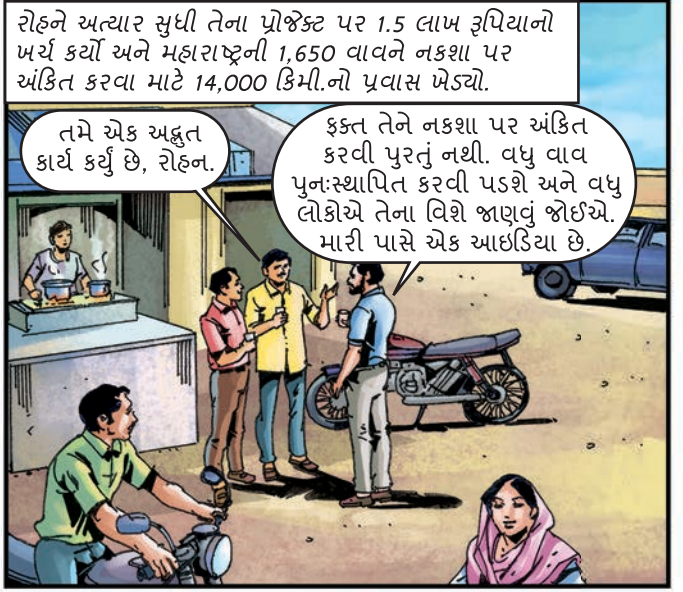
...અને તેમને નકશા પર ધ્યાનપૂર્વક પ્લોટ કરવા લાગ્યો.

આગલા થોડાક મહિનાના સમયમાં, તેણે મહારાષ્ટ્રની 400 થી વધુ વાવની મુલાકાત લીધી.

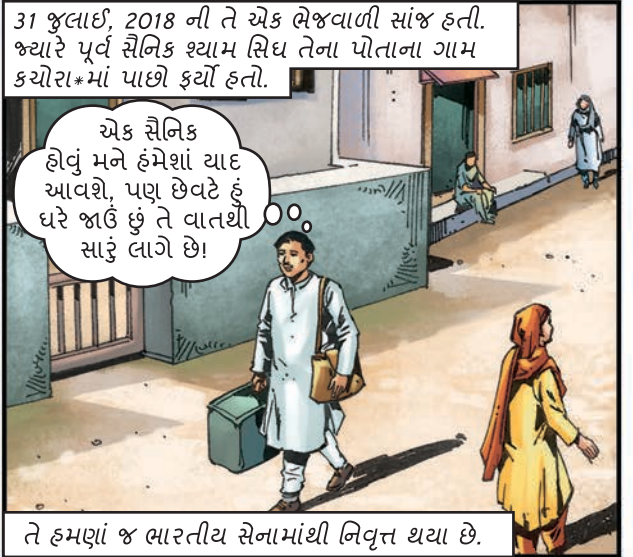

રોહને મહારાષ્ટ્ર સ્ટેપવેલ કેમ્પેન ચાલુ કર્યું અને થોડાંક સ્વયંસેવકો સાથે કામ શરૂ કર્યું.

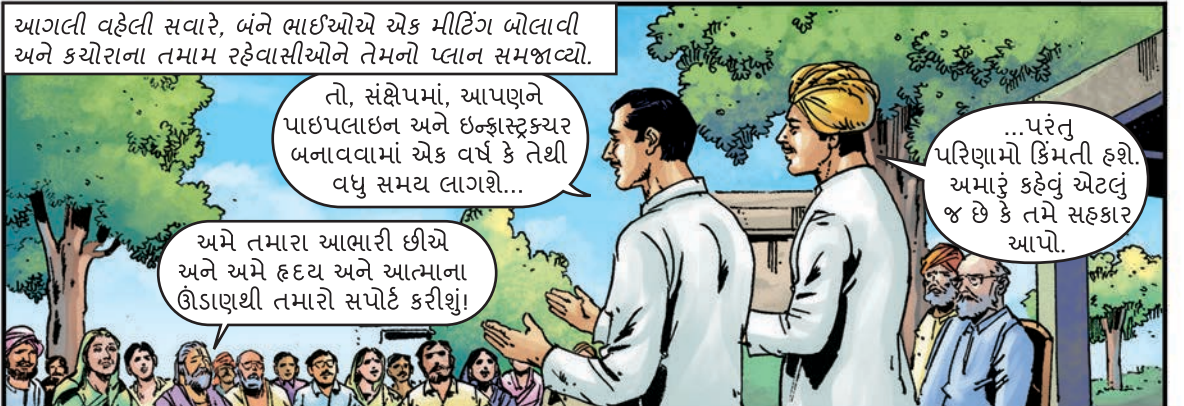
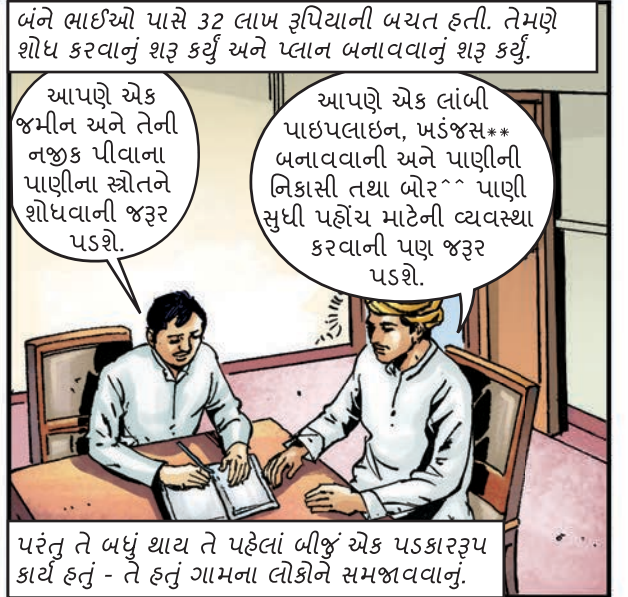
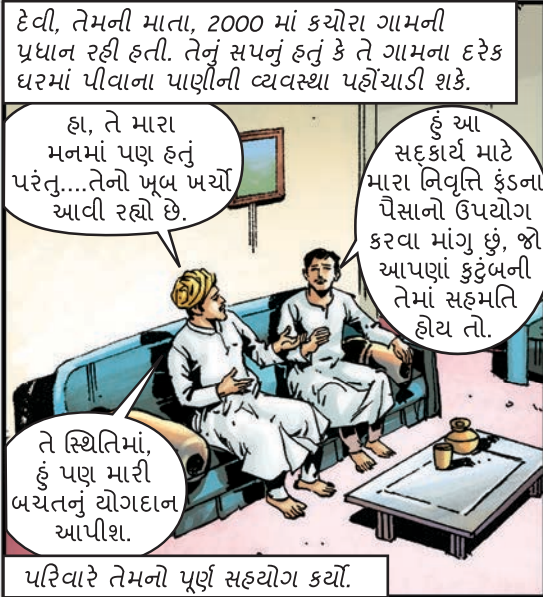

શ્યામ સિંઘ અને કુંવર સિંઘ

* ઉત્તર પ્રદેશના આગ્રા જિલ્લાનું એક ગામ.

પાંચ કિલોમીટર દૂર, બસ્તાઈ*ની નહેર છે. બંને ભાઈઓએ આને મીઠા પાણીના સ્ત્રોત તરીકે પસંદ કરી...

...તેની નજીકની જમીન પાંચ લાખ રૂપિયામાં ખરીદી...

...અને પાંચ-કિલોમીટર-લાંબી પાઇપલાઇન બનાવવાનું ઓગસ્ટ 2018માં શરૂ કર્યું.

પાઇપલાઇનનો ખર્ચ બંને ભાઈઓને 27 લાખ રૂપિયા આવ્યો.

પાઇપલાઇનનું કામ આખરે 2020માં પૂરું થયું.

પાણી આવી ગયું છે! હુર્રે!!

કેટલી મોટી રાહત! કુંવર સિંઘ અને શ્યામ સિંઘ તમને ખૂબ ખૂબ આશિર્વાદ!

ગામના લગભગ 1,200 થી વધુ ઘરોને તાજા પાણીની સુવિધા મળી. જલ્દી જ કુંવર સિંઘ પ્રધાન તરીકે ચૂંટાયા.

બંને ભાઈઓના નિસ્વાર્થ યોગદાનની સ્ટોરીએ કચોરાને નકશા પર સ્થાન આપ્યું. એક સવારે, ભાઈઓને એક મહત્વપૂર્ણ કોલ આવ્યો.

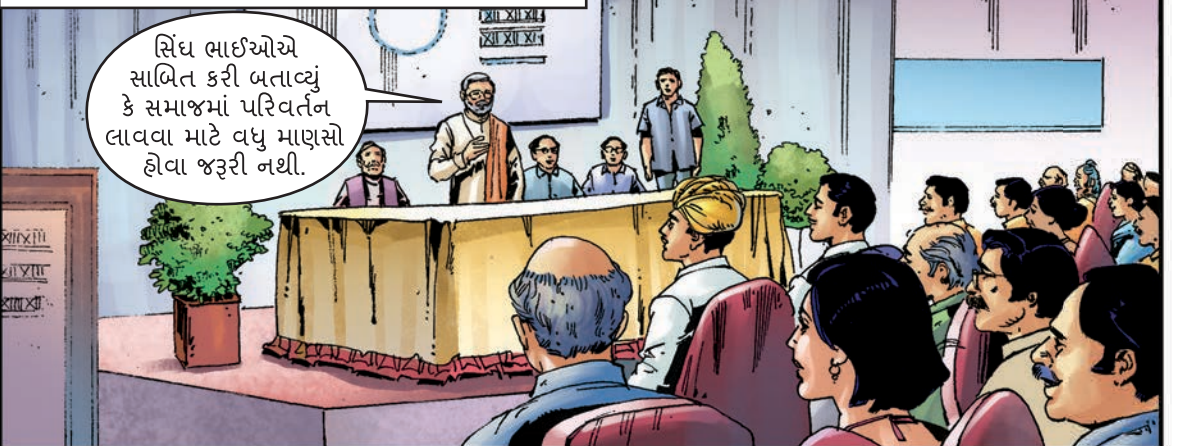
શ્યામ સિંઘજી અને કુંવર સિંઘજી, હું નરેન્દ્ર મોદી બોલી રહ્યો છું. કચોરા ગામ માટેના તમારા અનુકરણીય યોગદાન માટે અમે ગર્વ અનુભવીએ છીએ.

તમારો ખૂબ ખૂબ આભાર, સર!

આ તો આશ્ચર્ય અને ખૂબ મોટું સન્માન છે!

તે ખૂબ ટૂંકી વાતચીત હતી પણ બંને ભાઈઓ અનહદ ખુશ થયા.

બંને ભાઈઓને એક વિશિષ્ટ પ્રોગ્રામ માટે દિલ્હી આમંત્રિત પણ કરવામાં આવ્યાં અને પ્રધાનમંત્રી મોદી દ્વારા લાઇવ પ્રસારણમાં તેમના નામનો ઉલ્લેખ કરીને સન્માન પણ થયું.

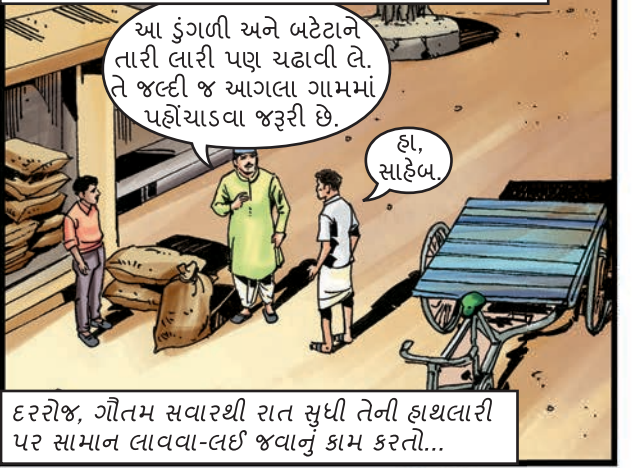

સિંઘ ભાઈઓએ સાબિત કરી બતાવ્યું કે સમાજમાં પરિવર્તન લાવવા માટે વધુ માણસો હોવા જરૂરી નથી.

ગૌતમ દાસ

ગૌતમ દાસ એક ગરીબ માણસ હતો તે અગરતલા*ના બહારના વિસ્તાર, સાધુટીલા ક્ષેત્રમાં રહેતો હતો.

...તેને રોજના લેખે ફક્ત 200 રૂપિયા મળતા.

થોડા મહિના પછી -

થોડા અઠવાડિયા પછી, આખા દેશમાં લોકડાઉન જાહેર થયું.

હવે કામ વિના લગભગ બે અઠવાડિયાથી વધુ દિવસ થયા. ઇશ્વરની કૃપા છે કે મારી પાસે થોડી બચત હતી, નહીંતર હું જીવતો રહી શક્યો ન હોત.

કુઃખની વાત એ હતી કે બાબુએ વધુ પૈસાની બચત કરી નહોતી. તેના બાળકો ચાર દિવસથી ભૂખ્યા હતા.

ગૌતમ આખી રાત સૂઈ ન શક્યો. જેવું જ પરોઢ થયું -

હું મારી બચતના પૈસાથી દાળ અને ચોખા ખરીદવા જાઉં છું અને તે લઈને બાબુને આપી આવું છું.

જલ્દી જ -

અરે, બાબુ. આ લઈ લે અને હું આગલા અઠવાડિયે વધુ કરિયાણું લઈ આવીશ.

હું તારો આભાર કેવી રીતે માનું!

ગૌતમ ખુશ થતો ઘરે પાછો ગયો પરંતુ તેને ભોજન પરવડી ન શકતું હોય તેવા અન્ય પરિવારોની ચિંતા થવા લાગી.

તે જલ્દી જ વધુ દાળ અને ચોખા ખરીદી લાવ્યો અને તેના નાના પેકેટ બનાવ્યા. તે તમામ લોકોમાં વહેંચવા માટે કે જેમની પાસે પુરતું ખાવાનું નહોતું.

આટલું પાકોશના ક્ષેત્રમાં રહેતા બધા પરિવારો માટે પણ પર્યાપ્ત થવું જોઈએ.

મહામારી દરમિયાન 160થી વધુ પરિવારોને ભોજન પ્રદાન કરવા માટે, ગૌતમે તેની બચતમાંથી 8,000 રૂપિયા ખર્ચ કર્યા.

તેના નિસ્વાર્થ પ્રયાસો માટે, ગૌતમનું તત્કાલીન મુખ્યમંત્રી વિપ્લવ કુમાર દેવ દ્વારા સન્માન કરવામાં આવ્યું, તેમણે તેની મદદ અને સપોર્ટ કરવાનું વચન પણ આપ્યું.

ગૌતમ દાસની પ્રશંસા પ્રધાનમંત્રી મોદીએ પણ તેમની મન કી બાતમાં કરી.

અરુણ કિષ્કામૂર્તિ

શું કોઈ મને બતાવી શકશે કે સસ્ટેનેબિલિટી શું છે?

સસ્ટેનેબિલિટી એ જીવવાની એવી એક રીત છે જેમાં આપણે પર્યાવરણ અને આપણાં પ્રાકૃતિક સંસાધનોનું રક્ષણ કરીએ છીએ.

એકદમ બરાબર, પાડુલ. ચાલો આજે હું તમને અરુણ કિષ્કામૂર્તિ નામની એક વ્યક્તિની વાર્તા કહું છું જેણે પોતાનું જીવન લોકોને સસ્ટેનેબલ જીવન જીવવા વિશે શિક્ષિત કરવા માટે સમર્પિત કર્યું છે.

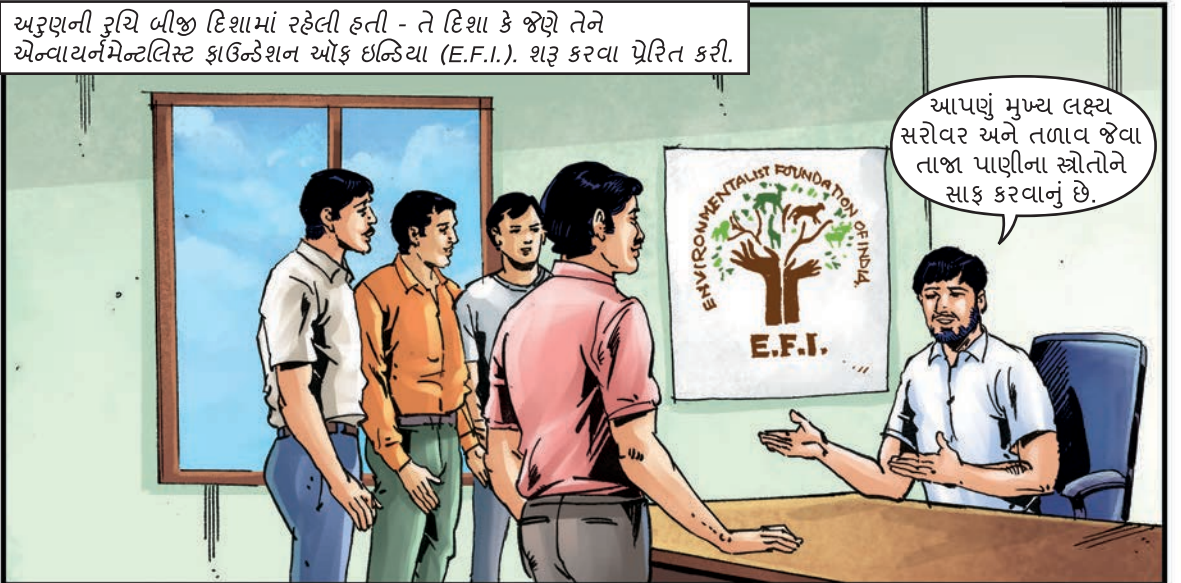
પોતાની સ્નાતકની ડિગ્રીનું ભણતર પૂરું કરીને અરુણ કિષ્કામૂર્તિએ હૈદરાબાદમાં કામ કરવાનું ચાલુ કર્યું.

તમે આ કામ ખૂબ ઝડપથી પૂર્ણ કર્યું છે. ઉત્તમ જોબ, અરુણ!

હાશા! હવે તે પૂરું થયું, હું હજી પણ ફાઇવનું ક્લિન-અપ કરી શકું છું.

અરુણની રુચિ બીજી દિશામાં રહેલી હતી - તે દિશા કે જેણે તેને એન્વાયર્નમેન્ટલિસ્ટ ફાઉન્ડેશન ઓફ ઇન્ડિયા (E.F.I.). શરૂ કરવા પ્રેરિત કરી.

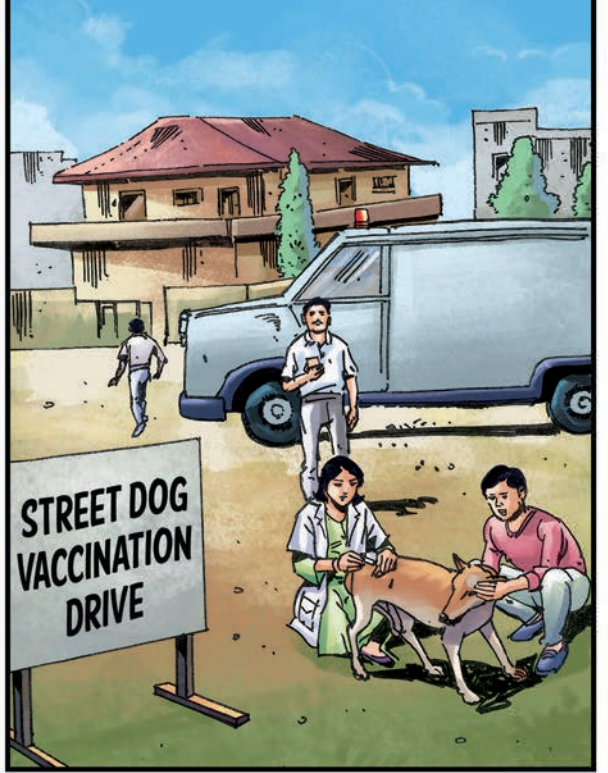
આપણું મુખ્ય લક્ષ્ય સરોવર અને તળાવ જેવા તાજા પાણીના સ્ત્રોતોને સાફ કરવાનું છે.

E.F.I.ના ભાગ રૂપે અરુણ અને તેના સ્વયંસેવકોની ટીમ કચરાના વ્યવસ્થાપન જેવી ઘણી ક્ષમતાઓમાં પર્યાવરણ માટે કામ કરે છે.

આ ખાડાનો ઉપયોગ આહાર સંબંધી કચરાનો નિકાલ કરવા માટે થવો જોઈએ. થોડા સમયમાં, તે તમારા છોડવાઓ માટેનું એક ખાતર બની જશે.

...પ્રાણીઓનો બચાવ અને પુનર્વસન...

...ગામને ઇકો-ફ્રેન્ડલી અને સસ્ટેનેબલ બનાવવામાં મદદ કરવી...

સર, શું આનાથી અમારા ઘરોમાં વધુ ચોખ્ખું પાણી આવશે?

હા, આ પાઇપ તમને વરસાદનું પાણી એકત્રિત કરવામાં મદદ કરશે અને તેનો ઉપયોગ પછી ઘરગથ્થું હેતુઓ માટે કરી શકાશે.

...અને જળાશયોની સફાઈ અને તેમનું સંરક્ષણ કરવું.

તળાવની સફાઈ કર્યા પછી, અમે તેની આજુબાજુ ફેન્સિંગ લગાડીએ છીએ જેથી કરીને લોકો તેમાં કચરો ન ફેંકી શકે.

અરુણની સંસ્થાએ 15થી વધુ રાજ્યોમાં કામ કર્યું અને તેમનો ધ્યેય દરેક ભારતીય રાજ્યમાં કાર્યશીલ થવાનો છે.

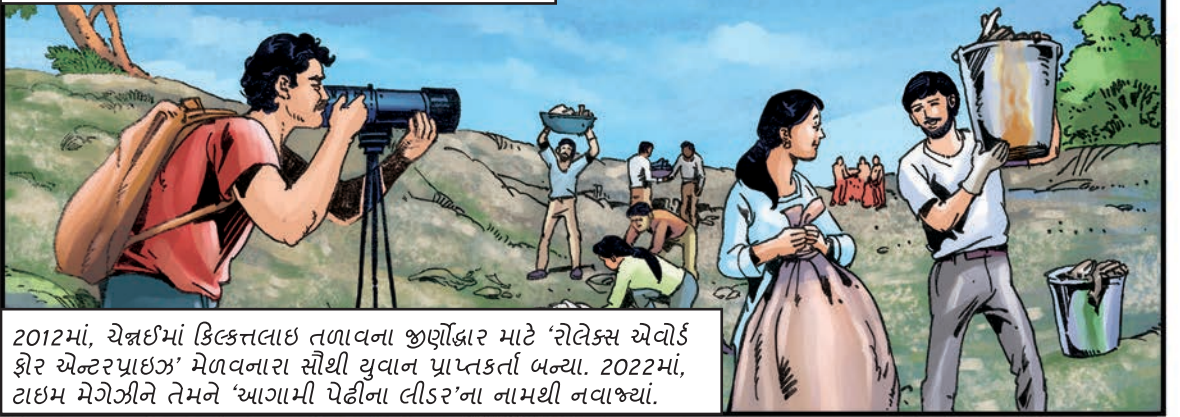
E.F.I., 'સાઇકલેક્સ અને લેક સવારી' જેવા પ્રોજેક્ટ મારફતે જાગૃકતા ફેલાવવાનું પણ કામ કરે છે.

સાઇકલેક્સન ભાગ રૂપે, અમે તમને તમારી નજીકના તળાવ સુધી સાયકલની સવારી કરીને યાત્રા કરી આવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરીએ છીએ.

ત્યાં અમારા સ્થાનિક માર્ગદર્શક તમને ઇકોલોજીકલ ટ્રે પર લઈ જશે.

અરુણે જળાશયો અને તેમના સંરક્ષણ માટેની જરૂરિયાત પર સંખ્યાબંધ ડોક્યુમેન્ટરી ફિલ્મો પણ બનાવી છે.

2012માં, ચેન્નઈમાં કલ્કત્તાલાઇ તળાવના જીર્ણોદ્ધાર માટે 'રોલેક્સ એવોર્ડ ફોર એન્ટરપ્રાઇઝ' મેળવનારા સૌથી યુવાન પ્રાપ્તકર્તા બન્યા. 2022માં, ટાઇમ મેગેઝીને તેમને 'આગામી પેઢીના લીડર'ના નામથી નવાજ્યાં.

2022માં, પ્રધાન મંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ તેમના રેડિયો શો, મન કી બાતમાં તેના પ્રયાસોની પ્રશંસા કરી.

સદીઓથી, પાણીના સ્ત્રોતોનું સંરક્ષણ કરવું એ સમાજની પ્રકૃતિનો એક ભાગ રહ્યો છે.

અરુણ કિષ્કમૂર્તિએ 150 સરોવર અને તળાવોની સફાઈ કરવાની જવાબદારી લીધી અને તે કાર્યને સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ પણ કર્યું.

પૂર્ણા માલવથ

નાયર સર અને તેમના વિદ્યાર્થીઓ નેયર ટ્રેક પર ગયા છે.

ચાલો, ચઢવાનું ચાલુ રાખો. ઉપરથી દૃશ્ય અદ્ભુત દેખાય છે.

તમારા પગ અમારા કરતા વધુ મજબૂત છે, સર. તેથી તમે વધુ ઝડપથી ચઢી શકો છો.

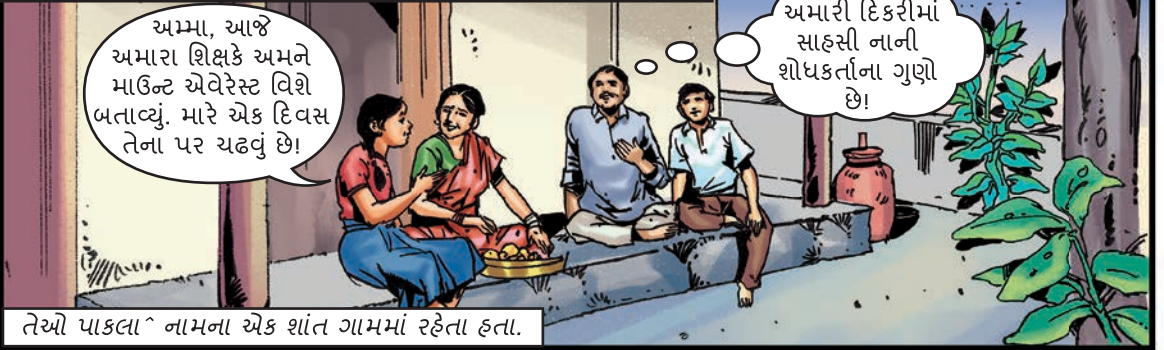
હા હા હા! જો હું તમને કહું કે એક 13 વર્ષની છોકરીને માઉન્ટ એવેરેસ્ટ સર કર્યો તો તમે શું કહેશો? નીચે બેસી જાઓ અને હું તમને તેની સ્ટોરી કહું ત્યાં સુધી આરામ કરો.

દેવદાસ અને લક્ષ્મી માલવથ, બંને શાંત સ્વભાવના આદિવાસી* ખેતી કામ કરનારા, પૂર્ણા અને તેના ભાઈ, નરેશના સ્નેહિત માતા-પિતા છે.

આમ્મા, આજે અમારા શિક્ષકે અમને માઉન્ટ એવેરેસ્ટ વિશે બતાવ્યું. મારે એક દિવસ તેના પર ચઢવું છે!

અમારી દિકરીમાં સાહસી નાની શોધકર્તાના ગુણો છે!

તેઓ પાકલા નામના એક શાંત ગામમાં રહેતા હતા.

પૂર્ણા તેના ગામની સરકારી શાળામાં ભણતી હતી, પણ -

ઘરે જાઓ! તમે છોકરીઓ ભણવામાં ખાલી ખોટો સમય બગાડો છો. તમારા આમેય જલ્દી લગ્ન થઈ જવાના છે.

મોટા ભાગની છોકરીઓ હતાશ થઈ જતી અને શાળા છોડી દેતી.

11 વર્ષની ઉંમરે, પૂર્ણાએ TSWREIS**માં દાખલો લીધો, તે તાડવાઈ~~ની છોકરીઓની શાળા હતી. શાળા પોતાના વિદ્યાર્થીઓને ખેલફૂદમાં ભાગ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરતી હતી.

કબડ્ડી... કબડ્ડી...

આ છોકરીમાં ખૂબ સંભાવના રહેલી છે.

પૂર્ણાએ ભોનગીર ખાતે સપ્તાહાંતમાં પર્વતારોહણ શીખવાનું પણ શરૂ કર્યું.

*ટ્રાઇબલ
~તેલંગાનાનું એક ગામ

**તેલંગાના સોશિયલ વેલફેર રેસિડેન્સિયલ એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ સોસાયટી
~~ તેલંગાનાનું એક શહેર

પૂર્ણાના કોચ, શેખર બાબુ બચિનાપલ્લી એક કુશળ પર્વતારોહી હતા જેમણે 2007માં એવરેસ્ટ સર કર્યો હતો.

પૂર્ણા એકદમ પ્રાકૃતિક રીતે ચઢે છે!

એક દિવસ, ડૉ. આર.એસ. પ્રવીણ કુમાર, નિવૃત્ત IPS* અધિકારી અને TSWREISના તત્કાલીન સેક્રેટરીનું કોઈ મિશન માટે શાળામાં આગમન થયું.

વિદ્યાર્થીઓનો શાળા છોડી જવાનો દર ચિંતાજનક છે અને તેના પર અંકુશ લગાવવાની જરૂર છે.

હું શાળાત્તર પ્રવૃત્તિઓની મદદથી પ્રણાલીમાં થયેલા સુધારાઓ વિશે તમને પરિચિત કરવા માંગુ છું.

નાની પૂર્ણાને શું ખબર હતી કે તેનું જીવન હવે કાયમ માટે બદલાઈ જવાનું છે.

જ્યારે ડૉ. કુમારે ભોનગીર ખાતે પર્વતારોહણ ભ્રમણની મુલાકાત લીધી -

તે બાળકી કોઈ દોરડા વિના 1,000 ફૂટ સુધી ચઢી ગઈ! તે કોણ છે?

સર, તે પૂર્ણા માલવથ છે.

પ્રભાવિત થયેલા ડૉ. આર.એસ. પ્રવીણ કુમારે તાત્કાલિક રીતે તેની પસંદગી દાજીલિંગ ખાતે ઉચ્ચ-ચઢાણ શીખવવા માટે કરી લીધી...

...અને તે પછી લદ્દાખમાં બરફમાં પર્વતારોહણ માટે, કે જ્યાં તેણીએ -35 ડિગ્રી સેલ્સિયસના તાપમાનમાં કેવી રીતે જીવતા રહેવું તે શીખ્યું.

આઠ મહિનાની સખત તાલીમ પછી, પૂર્ણા માઉન્ટ એવરેસ્ટ ચઢવા માટે તૈયાર હતી.

29 મે, 2014 ના રોજ, 13 વર્ષની પૂર્ણા માઉન્ટ એવરેસ્ટ - 29,035 ફૂટની ઊંચાઈનું શિખર સર કરનારી વિશ્વની સૌથી નાની ઉંમરની પર્વતારોહી બની!

સમિટ પર, તેણીએ ગર્વભરે ભારતીય તિરંગો, તેલંગાનાનો ધ્વજ અને તેની શાળાનો ધ્વજ ખોસ્વો.

પૂર્ણા તે પછી વિશ્વભરના ઘણા શિખરો સર કરવા ગઈ.

માઉન્ટ ડિલિમાંજારો,
2016માં...

માઉન્ટ એલિબ્રસ,
2017માં...

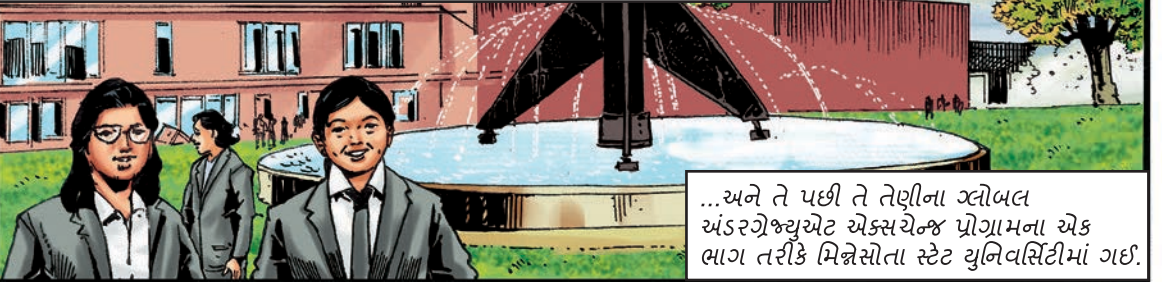
માઉન્ટ કાર્સ્ટેન્ઝ,
2019માં...

માઉન્ટ એકોકાગુઆ,
2019માં...

માઉન્ટ વિંસન માસિક,
2019માં...

અને છેલ્લે, 2022માં માઉન્ટ દેનાલી, આ રીતે તેણે 'સેવન સમિટ્સ ચેલેન્જ' પૂરો કર્યો.

પૂર્ણાએ આની સાથોસાથ TSWREIS થી બેચલર ઓફ આર્ટ્સની ડિગ્રી પણ મેળવી...

...અને તે પછી તે તેણીના ગ્લોબલ અંડરગ્રેજ્યુએટ એક્સચેન્જ પ્રોગ્રામના એક ભાગ તરીકે મિન્નેસોતા સ્ટેટ યુનિવર્સિટીમાં ગઈ.

પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદી અને અન્ય ઘણાં લોકોએ પૂર્ણાની પ્રશંસા કરી. તેણીને અન્ય સન્માનની સાથે 25 લાખ રૂપિયા, એક ઘર અને 5-એકરનો પ્લોટ પણ મળ્યો.

પૂર્ણા પોતાની દૃઢનિશ્ચય શક્તિ અને સખત મહેનત વડે લાખો લોકોની પ્રેરણા બની રહી છે.

હું એવરેસ્ટ પર એ સાબિત કરવા માટે ચઢી કે સ્ત્રીઓ જે પણ કરવાનું નક્કી કરે તે સિદ્ધ કરી બતાવે છે.

સૌથી મોટું પરિવર્તન તો ગામની સરકારી શાળામાં આવ્યું જ્યાં પૂર્ણા અભ્યાસ કરતી હતી. એક સમયમાં જ્યાં ક્લાસરૂમ ખાલી પડેલા રહેતા હતા, ત્યાં હવે પ્રવેશ માટે પ્રતિક્ષા સૂચિ લાગી રહી છે - આ સૌથી ઉંચો પર્વત ચઢ્યા જેવી જ જીત છે.

વિકમજીત ચક્રમા

તે બાગકામની ક્લાસ હતી અને બધા વિદ્યાર્થીઓ ખૂબ ઉત્સાહિત હતા.

તે બધા પાકેલા
ટામેટા જુઓ!

મને વિશ્વાસ
નથી થતો કે
આપણે જાતે તે
ઉગાડ્યા છે.

કોઈ છોડને ઉગાતો
અને તેમાં ફળ આવતા જોવું
એ કેટલું સંતોષકારક છે,
ખરું ને? વિકમજીત ચક્રમા
એ તે વ્યક્તિ છે જેણે એપલ
બેર* નામનું વિદેશી ફળ
ઉગાડ્યું.

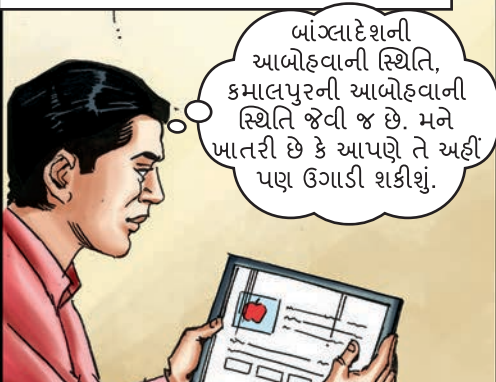
31 વર્ષનો વિકમજીત ચક્રમા, કમાલપુરનો
રહેવાસી, ઊંડા વિચારમાં હતો.

આટલી સખત મહેનત
કરવા છતાં પણ, આપણે આ
વર્ષે આપણાં ખેતરમાંથી ફક્ત
15,000 જ કમાવ્યાં. આપણે
કોઈ નફાકારક હોય તેવો પાક
ઉગાડવાની જરૂર છે.

વિકમજીતે ત્રિપુરા સરકાર સાથે કામ કર્યું અને તેના
પરિવારની માલિકીના ખેતર પર પણ કામ કર્યું.

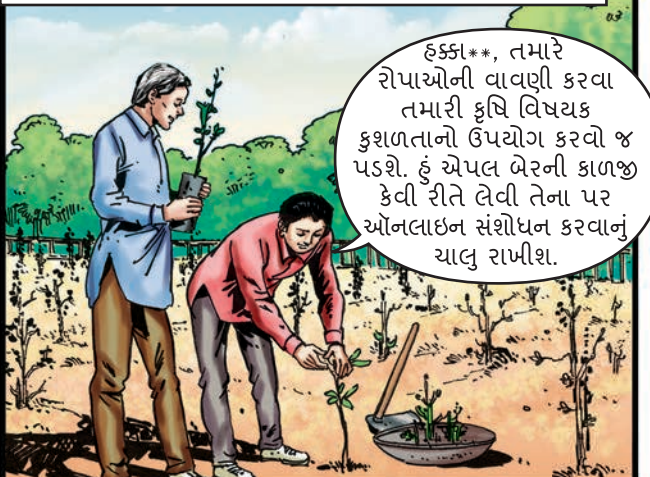
મૂલ્યવાન પાકની તેની શોધ તેને એપલ બેર
તરફ લઈ ગઈ. એક એવું ફળ જે મુખ્યત્વે
બાંગ્લાદેશમાં ઉગાડવામાં આવે છે.

બાંગ્લાદેશની
આબોહવાની સ્થિતિ,
કમાલપુરની આબોહવાની
સ્થિતિ જેવી જ છે. મને
ખાતરી છે કે આપણે તે અહીં
પણ ઉગાડી શકીશું.

વિકમજીતે લોન માટે અરજી કરી અને પશ્ચિમ
બંગાળથી 1,300 એપલ બેરના રોપાઓ ખરીદ્યા.

13 માર્ચ, 2020ના રોજ, વિકમજીતે તેના ભાઈઓ અને તેના
કાકા, ચંચલ કુમાર ચક્રમાની મદદથી તે બધા રોપાઓ વાવ્યાં.

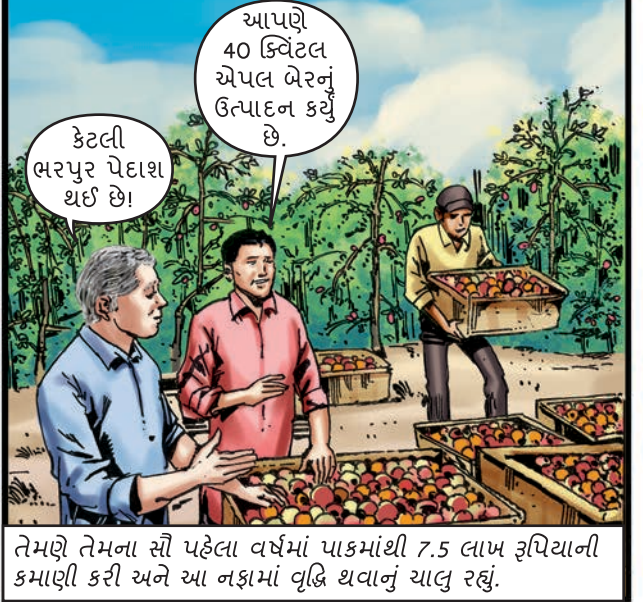
હક્કા**, તમારે
રોપાઓની વાવણી કરવા
તમારી કૃષિ વિષયક
કુશળતાનો ઉપયોગ કરવો જ
પડશે. હું એપલ બેરની કાળજી
કેવી રીતે લેવી તેના પર
ઓનલાઇન સંશોધન કરવાનું
ચાલુ રાખીશ.

*જ્યુસી બેરી
*ત્રિપુરાના પેયરથાલનું એક ગામ

થોડા મહિનામાં -

...અને જાન્યુઆરી 2021માં, ફળોની લણણી કરી શકાય છે.

વિક્રમજીત હોર્ટીકલ્ચર* પરની પોતાની જાણકારીને નિયમિત રીતે શેર કરે છે...

પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ તેની પ્રશંસા કરી અને માહિતી અને સંચાર મંત્રી, અનુરાગ ઠાકુરે દિલ્હીમાં તેનું સન્માન કર્યું.

વિક્રમજીતનો એક જ સામાન્ય સિદ્ધાંત છે -

*બગીચા અથવા ગ્રીનહાઉસમાં ફૂલો, ફળો અને શાકભાજીની ખેતી

મનોજ બેંજવાલ

શ્રેયસ તેની દાદી જોડે બજાર અને મંદિરમાં જઈ રહ્યો હતો.

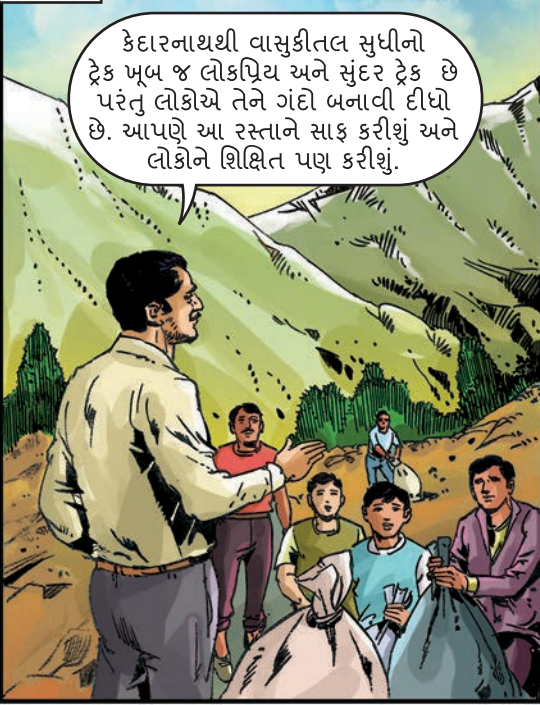
શ્રેયસ રાહ જોતો હતો, ત્યારે એક મહિલા આવી અને -

બીજા દિવસે શાળામાં -

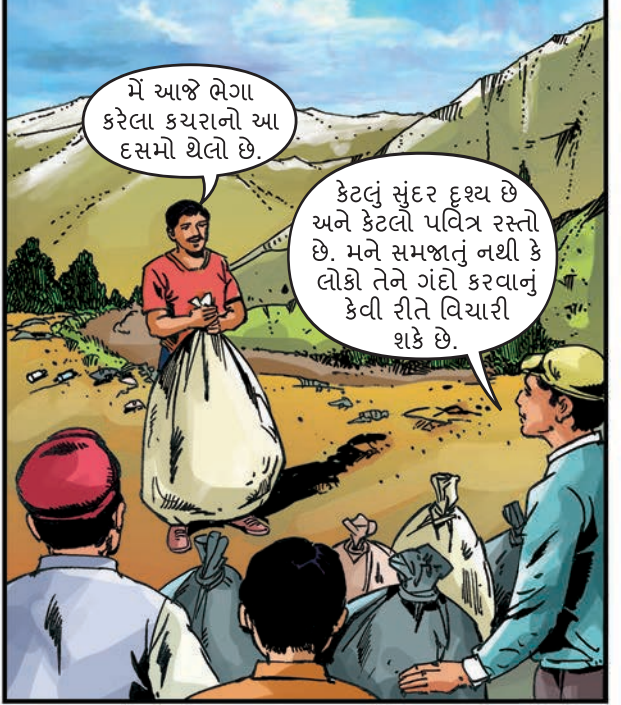

જ્યારે મનોજ બેજવાલ એક વિદ્યાર્થી હતો, ત્યારે તે ક્લિનિંગ મિશન પરના યુવાન લોકોના એક સમૂહથી જોડાયો.

કેદારનાથથી વાસુકીતલ સુધીનો ટ્રેક ખૂબ જ લોકપ્રિય અને સુંદર ટ્રેક છે પરંતુ લોકોએ તેને ગંદો બનાવી દીધો છે. આપણે આ રસ્તાને સાફ કરીશું અને લોકોને શિક્ષિત પણ કરીશું.

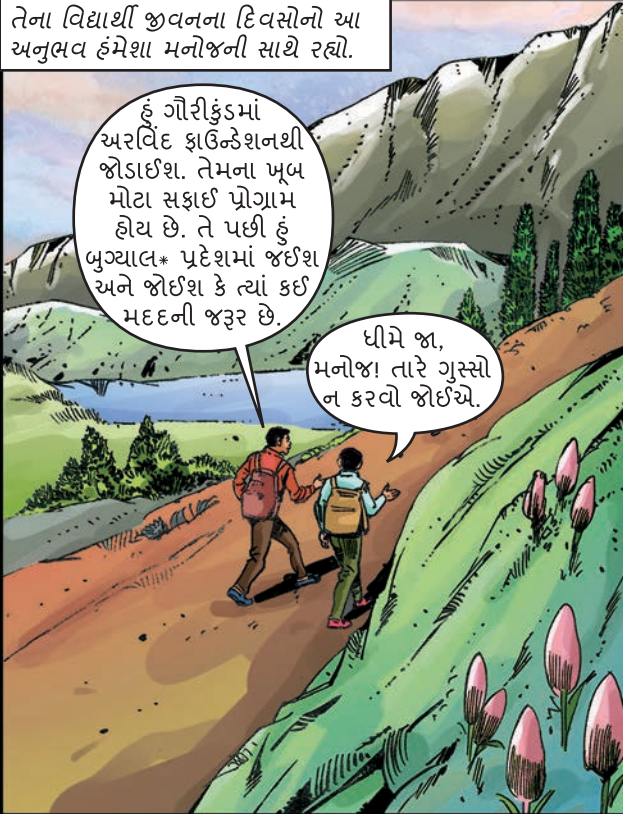
મનોજ રસ્તાને સાફ કરવા માટે તેના સાથીઓ સાથે ઘણા દિવસ કામ કરવામાં વિતાવ્યા.

મેં આજે ભેગા કરેલા કચરાનો આ દસમો થેલો છે.

કેટલું સુંદર દૃશ્ય છે અને કેટલો પવિત્ર રસ્તો છે. મને સમજાતું નથી કે લોકો તેને ગંદો કરવાનું કેવી રીતે વિચારી શકે છે.

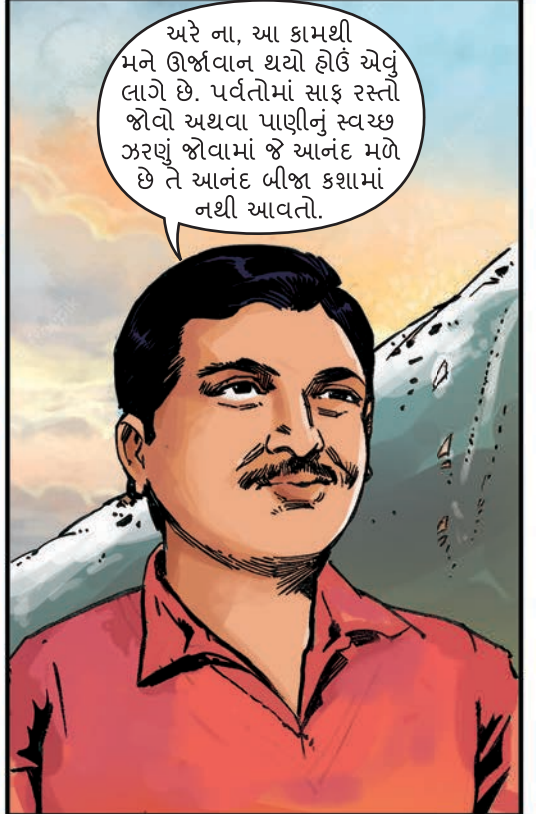
તેના વિદ્યાર્થી જીવનના દિવસોનો આ અનુભવ હંમેશા મનોજની સાથે રહ્યો.

હું ગૌરીકુંડમાં અરવિંદ ફાઉન્ડેશનથી જોડાઈશ. તેમના ખૂબ મોટા સફાઈ પ્રોગ્રામ હોય છે. તે પછી હું બુગ્યાલ* પ્રદેશમાં જઈશ અને જોઈશ કે ત્યાં કઈ મદદની જરૂર છે.

ધીમે જા, મનોજ! તારે ગુસ્સો ન કરવો જોઈએ.

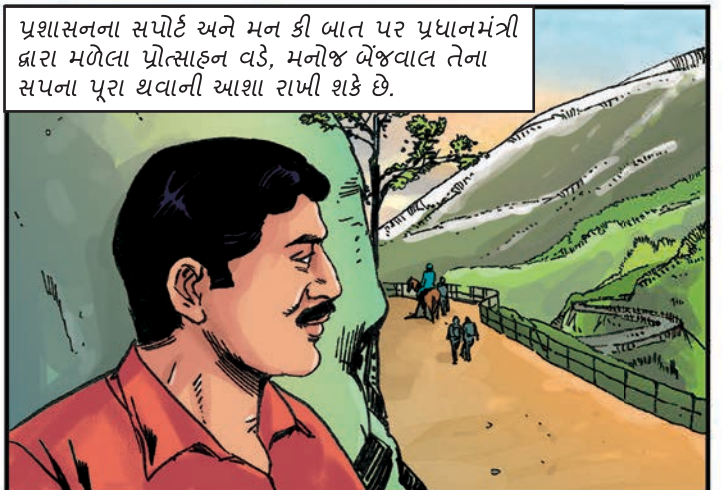
અરે ના, આ કામથી મને ઊર્જાવાન થયો હોઉં એવું લાગે છે. પર્વતોમાં સાફ રસ્તો જોવો અથવા પાણીનું સ્વચ્છ ઝરણું જોવામાં જે આનંદ મળે છે તે આનંદ બીજા કશામાં નથી આવતો.

મનોજ તેના શબ્દો સાથે પ્રામાણિક રહ્યો. 2019માં તે ઉત્તરાખંડમાં સેવા ઇન્ટરનેશનલ અને તેમના પ્રોગ્રામ, 'પ્રવાહ' સાથે જોડાયો.

મનોજના કામથી પ્રભાવિત થઈને, દુધપ્રયાગના ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, મયુર દિક્ષિતે તેની સાથે એક મીટિંગ ગોઠવી.

મન કી બાત

ભાગ 5

રોહન કાલે જ્યારે તેના ઓફિસના કામથી ગુજરાત ગયો, ત્યારે તેણે ત્યાંની કેટલીક પ્રસિદ્ધ વાવની મુલાકાત લીધી. તેની જાળવણીથી પ્રભાવિત થઈને તેણે મહારાષ્ટ્રમાં આવેલી વાવ માટે સફાઈ મિશન શરૂ કરવાનું નક્કી કર્યું. ખૂબ પહેલાં જ આ વાવને પર્યટકોના પ્રવાસમાં સામેલ કરવામાં આવી અને જૂના સમયની જેમ, તહેવારોની ઉજવણી તેમના પગથિયા પર કરવાનું શરૂ થયું.

મન કી બાત, વોલ્યુમ 5, નાયર સરે વાસ્તવિક-જીવનના નાયકોની મનોરંજક સ્ટોરી સંભળાવવાનું ચાલુ રાખ્યું, તે નાયક કે જેમણે તેમની આસપાસ, તેમના દેશ અને વિશ્વને એક બ્રહ્મર સ્થાન બનાવવા માટે સખત મહેનત કરી છે. મહાન ધૈર્ય, હિંમત અને દૃઢતાની વાર્તાઓ કે જે અન્ય લોકોને આગળ વધવા અને કંઈક સાર્થક કરવા માટે પ્રેરિત અને પ્રોત્સાહિત કરે છે.

₹99

www.amarchitrakatha.com

ISBN 978-81-19596-86-7

9 788119 596867

